

STUDII TEOLOGICE

REVISTA FACULTĂȚILOR DE TEOLOGIE DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ

SERIA A III-A, ANUL XII, NR. 2, APRILIE-IUNIE 2016, BUCUREȘTI

TUDII EOLOGICE

REVISTA FACULTĂȚILOR DE TEOLOGIE DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ

Revistă fondată în anul 1929 de către
Prof. dr. Teodor M. Popescu

SERIA A III-A, ANUL XII, NR. 2, APRILIE-IUNIE, 2016
BUCUREȘTI

CUPRINS

Prolog 5

Studii

Pr. Prof. Dr. Ștefan BUCHIU

Dimensiunea hristologică a eshatologiei și importanța sa pentru teologia ortodoxă contemporană 9

Pr. Prof. Dr. Constantin PREDA

Opera Sfântului Luca (Evanghelia a treia și Faptele Apostolilor) – prima parte – Identitatea autorului Luca: iudeu sau grec? 23

Arhim. Dr. Policarp CHIȚULESCU

Catalogul manuscriselor românești din Biblioteca Sfântului Sinod (II) 53

Pr. Lect. Dr. Vasile CREȚU

Domnitorul Constantin Brâncoveanu și dimensiunea pedagogică a istoriei noastre 79

Diac. Lect. Dr. Nicolae PREDA

Prescura (prosfora): dar de jertfă cu destinație specială, eminentă liturgică 99

Asist. Dr. Stelian PAȘCA-TUȘA

Reprezentarea artistică a jertfei lui Avraam în creștinism și iudaism (sec. III-VI d.Hr.) – prototipuri și direcții de interpretare 123

Dr. Alexandru MĂLUREANU

Father Dumitru Stăniloae's Anthropological Theology in the Perspective of Personal Relationship between Human Being and God 139

Din Sfinții Părinți

SF. IOAN GURĂ DE AUR

Omiliile a LXV-a și a LXVI-a la Evanghelia după Ioan (introd., trad. și note de Drd. Mihai GRIGORAȘ) 157

Recenzii

Rustam SHUKUROV, <i>The Byzantine Turks, 1204-1461</i> , coll. The Medieval Mediterranean 105, Brill, Leiden/Boston, 2016, XIII + 513pp. (Octavian-Adrian NEGOIȚĂ)	179
Vasile-Adrian Carabă și Ionuț-Alexandru Tudorie (eds.), <i>Dinamica vieții intelectuale în Bizanțul Paleologilor (1261-1453) sub influența polemicii</i> , Ed. Universității din București, București, 2014, 782pp. (Octavian-Adrian NEGOIȚĂ)	182
Pr. Conf. Dr. Constantin PREDA, <i>Învierea Mântuitorului în memoria narativă a Evangheliilor</i> , Ed. Basilica, București, 2010, 294pp. (Ierom. HRISANT [Alexandru] BACHE)	186
Theodore G. STYLIANOPOULOS, <i>The Apostolic Gospel</i> , Holy Cross Orthodox Press, Brookline, Massachusetts, 2015, XII+98pp. (Pr. lect. dr. Marian VILD)	190

 T
E
O
L
O
G
I
C
E

Arhim. Dr. Policarp CHIȚULESCU

CATALOGUL MANUSCRISELOR ROMÂNEȘTI DIN BIBLIOTECA SFÂNTULUI SINOD (II)¹

Key words: *hesychasm, Paisie from Neamț, Daniel Sandu Tudor, Romanian monk copyists and translators.*

Abstract

The manuscripts we are here describing continue the series of the ones that contain philokalic, hesychast texts, Romanian monks becoming more interested in them from the second half of the 18th century onwards. They were translated in Romanian monasteries and disseminated through numerous copies, whose folios show marks of heavy wear. Unfortunately, these works are not mentioned by the historians of old Romanian literature, maybe because every reference to mysticism was forbidden during the almost 50 years of communism in Romania. Among these works, there are a few anthologies and miscellanies: *The Lilies of the Field*, *Hieropolitical Ethics*, *The Flower of the Gifts*, *Works* by St. Gregory the Sinaite.

Crinii Țarinii

Ms II 186, nr. inv. D. 56510/1966, sec. al XIX-lea (1803, martie 15), 159 ff., 16 x 21,5 cm. Textul este scris pe hârtie. Numerotația originală cu roșu se află în dreapta sus și este corectă până la fila 62, care se repetă; de la fila 132 (de fapt 133) copistul trece la 134, ceea ce face ca notația să revină la normal; fila 144 este sărită, de la 143 trecându-se direct la 145. Cineva a numerotat alături, cu cerneală violet până la f. 30, iar Sandu Tudor a numerotat paginile cu verde, în josul lor. Pe pagină sunt 20 rânduri, cerneala folosită are culoare neagră și roșie, scrisul este cursiv, îngrijit (ar putea fi din școala lui Isaac Dascălul), cu titluri și inițiale roșii. Legătura veche de piele (din care se mai observă resturi) a fost înlocuită cu coperti de carton.

A aparținut mănăstirii Țigănești. Până în primul deceniu din sec. al XIX-lea, Schitul Țigănești a avut obște de monahi; ulterior, el a fost supus mănăstirii Căldărușani unde ucenicii starețului Paisie întemeiaseră, ca și la Cernica, o școală de copişti. Cu siguranță, manuscrisele de la Căldărușani au ajuns și la Țigănești, astfel că unele monahii au semnat pe file; de aici, probabil, monahul Nifon de la Prodromu, odată cu alte manuscrise, l-a primit și pe acesta, pe care l-a dus la Athos. Volumele au fost readuse în țară, de către

¹ Prima parte a acestui catalog a fost publicată în *Studii Teologice*, 1 (2016), pp. 133-145.

Sandu Tudor, care a studiat și practicat isihasmul inclusiv în mișcarea „Rugul aprins”. Volumul a fost preluat în 1966 de către Biblioteca Sfântului Sinod, odată cu întreaga bibliotecă a ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor.

Crinii Țarinii reprezintă o antologie de texte cu diferite sfaturi patristice pentru monahi, mici extrase din viețile sfinților, mulți de la Pecerska și din Rusia, ceea ce arată că alcătuitorul era familiarizat cu spațiul monahal slav. Întocmirea florilegiului a fost atribuită Cuv. Paisie Velicicovschi², deci, nu avem de-a face cu o operă originală a acestuia. Se pare că prima traducere românească a antologiei a fost realizată în 1769 la mănăstirea Dragomirna. Manuscrisul a fost dăruit de arhierul Ioanichie, în septembrie 1831, mănăstirii de călugări Ghighiu, de unde probabil a fost copiat pentru schitul Țigănești. Azi, traducerea din 1769 constituie ms. rom. 2334 de la Biblioteca Academiei Române³. Scrierea a fost căutată în mediul monahal românesc. Numai Biblioteca Academiei are 20 de copii ale lucrării, iar Biblioteca Sfântului Sinod are 3 copii.

Istoria literaturii române vechi și dicționarele de specialitate nu menționează *Crinii Țarinii*.

Conținut:

ff. 1- 5^v: *Carte ce se chiamă Crinii Țarinii sau flori preafrumoase care s-au adunat din dumnezeieștile Scripturi pentru mântuirea sufletului și s-au așezat prin osteneala oare cărui bărbat binecredincios*

ff. 5^v-26: *Partea cea dintâi din Crinii Țarinii*

ff. 26^v-62^v: *Aducere aminte pre scurt pentru viețile Sfinților Părinți. Și pentru ostenele lor. Și pătimirile Marilor Mucenici și pentru răbdarea fericitilor părinți carii au fost nebuni. Pentru H<risto>s și pentru ceilalți sfinți. Partea a 2-a*

ff. 62^v-64: *Pentru poruncile lui Dumnezeu și pentru faptele cele bune ale sfinților. Cu care poate creștinul cel binecredincios a birui patimile cele sufletești și trupești și înșelăciunile diavolești.*

ff. 64-70^v: *Spunere întreit alcătuită Cap. 2*

ff. 70^v: *Întrebăciune pentru darul lui Dumnezeu Cap. 3*

ff. 71: *Întrebare și răspuns în protivă: Cine iaste sfânt?*

ff. 71^v: *Pentru simțirile cele sufletești și trupești și pentru faptele cele bune și care faptă bună, din care să naște? Cap. 4*

² *Crinii Țarinii*, Ed. Anastasia, 1996, p.199.

³ Gabriel ȘTREMPEL, *Catalogul manuscriselor românești din Biblioteca Academiei Române*, Vol. II, Ed. Academiei Române, București, 1983, p. 247.

f. 73: *Pentru cele mai mari și cap faptelor celor bune. De va săvârși cineva aceste fapte bune și cele capete, toate să se supue, care sînt acestea. Pentru credință Cap.5*

f. 73^v: *Pentru dragoste Cap.6*

f. 74^v: *Pentru post Cap.7*

f. 77: *Pentru înfrînare Cap. 8*

f. 78: *Pentru priveghiere Cap.9*

f. 79: *Pentru rugăciune Cap. 10*

f. 80: *Pentru smerenie și pentru smerita înțelepciune Cap. 11
Pentru liniște și pentru tăcere Cap. 12*

f. 81: *Pentru neagonisire Cap. 13*

Pentru socotire Cap. 14

ff. 82^v-85^v: *Pentru patimi și pentru răutățile cele cumplite și care din care să naște Cap. 15*

f. 85^v: *Pentru patimile cele trupești din ce să fac și cu ce să le biruim pre ele Cap.16*

f. 86: *Pentru că să cade în toată vremea a petreace cu luare aminte Cap. 17*

ff. 87-88^v *Spunere pre scurt pentru toate patimile, pentru ceale sufletești și pentru ceale trupești Cap. 18*

ff. 88^v-89^v: *Întrebare: Ce iaste neputerea (nepătımirea n.n) Cap.19*

ff. 89^v-92: *Pentru curăția minții și a inimii și a sufletului Cap. 20*

ff. 92-93: *Pentru înnegurirea minții, adecă: pentru întunecarea minții Cap. 21*

ff. 93- 96^v: *Pentru trezvirea minții, adecă pentru luminarea minții Cap. 22*

ff. 96^v-99^v: *Pentru a nu ne griji de nimic nici odată Cap. 23*

ff. 99^v-100: *Întrebăciune pentru neîncetata rugăciune Cap. 24*

ff. 100-101^v: *Rugăciunea începătoare de viață Troițe*

ff. 101^v-104: *Legătura tuturor faptelor celor bune sînt aceste patru fapte bune Cap. 25*

ff. 104-111: *Pentru cum să cade a ne griji pentru trebuințele cele trebuincioase și a nu ne lăsa spre cele de prisos. Ci a ne ruga cătră Dumnezeu neîncetat. Cap.26*

ff. 111-112^v: *Întrebăciune: Cuvânt 27: De unde să naște trezvirea minții și de unde intră somnul și răceala în cuget și stinge sfânta căldură din suflet și omoară dorirea cea întru Dumnezeu. De la căldura celor duhovnicești și cerești.*

ff. 112^v-119^v: *Pentru somn. Cum se cade a să lupta cu dănsul. Cel ce va vrea să se nevoiască bine, pentru Dumnezeu întru viața cea singuratecă Cap. 28*

ff. 119^v-122: *Pentru că să cade a ne ruga cu mare păzire întru psalmi și întru rugăciune Cap. 29*

ff. 122-123: *Pentru întunericirea (întunecarea n.n.) și turburarea cea drăcească Cap. 30*

ff. 123-128: *Pentru că să cade a răbda cele ce ne vor veni asupra și toate necazurile și ocările pentru Dumnezeu cap.31*

ff. 128-132: *Pentru că să cade a răbda scârbele cap. 32*

ff. 132-140^v: *Pentru multele feliuri de războaie ale vrăjmașilor: a cărorora iaste a tăia, adecă: a nu priimi nicidecum începutul bântuiei gându-lui și a toată poftă Cap. 33*

ff. 141-145^v: *Pentru scârbele cele de multe feluri și pentru greotățile drăcești. Cap. 34*

ff. 145^v-147^v: *Pentru înspăimântare adecă înfricoșare Cap. 35*

ff. 147^v-150^v: *Spunere ce iaste înfricoșarea dracilor Cap. 36*

Cuvinte alese pre scurt pentru lucrările cele mai de trebuință și pentru înțelegerea răbdării părinților Cap. 37

ff. 150^v-152: *Întrebăciune și răspuns: ce iaste călugărul? Cap. 38*

ff. 152-156: *Pentru ce iaste de folos a fugi de lume Cap. 39*

ff. 156^v-157^v: *Întrebare: Ce este îndreptarea cea de la Dumnezeu și ce este bântuiala vrăjmașului Cap. 40 Pă ce va înțelege cineva buna voință a lui Dumnezeu. Când să întâmplă fapta bună îndoită ca pricepere un gând silnic a face, iară altul ceartă a nu face*

ff. 157^v-158^v: *Pentru credința cea neîndoită Cap. 41*

ff. 158^v-159: *Sfătuire*

Însemnări:

- pe forțat, la începutul volumului: «Maica Atanasia cu smerite metanii mă închin și sărut cinstita dreapta sfinției tale, maică»;

- f. 1: «Leonida (pare a fi aceeași mână care a adăugat câteva ornamente). Iar deasupra titlului: «1803 martie 15»;

- ff. 4, 6: «al mânăstirii schit<ului> Țigănești»;

- f. 159^v și forțatul de la finalul volumului conțin cuprinsul adăugat de ieroschimonahul Daniil Sandu Tudor, care a mai procedat astfel și în cazul altor manuscrise pe care el le-a studiat;

[Miscelaneu]

Ithica Ieropolitică

Ms II 93, D. 56518/1966, sec. al XIX-lea (1805), hârtie, [3] +125 ff. cu paginație originală, 16,5x 22 cm, scris cursiv cu cerneală roșie și brună-neagră, cu frontispicii (la f. 1 se află un frontispiciu care înfățișează un cap de înger

colorat cu galben și negru) și inițiale ornate, cu 21 rânduri pe pagină, demireliură; cotor din piele, copertile au fost înlocuite cu carton îmbrăcat în pânză. Conform însemnărilor ascunse în frontispicii, precum și unor notițe-colofon, deducem că manuscrisul a fost copiat în 1805, de către Ioachim ieromonahul de la mănăstirea Bistrița, localitatea Bărbătești, județul Vâlcea; chiar în *Cuvântul către cititor* care îi aparține copistului, aflat pe verso-ul primei file nenumerate, la final, este pomenit Sf. Grigorie Decapolitul, iar mai jos găsim semnat: *al tuturor mai mic și plecat Ioachim Ier<o>m<onah> Schevofilax Bistri<ța>, Bărbătes<cu> 1805*. Pentru interesul cultural, vom reda integral introducerea alcătuită de Ioachim Bărbătescu pentru *Ithica ieropolitică*.

Manuscrisul a fost colaționat cu un altul: *Floarea darurilor* copiat de același Ioachim de la Bistrița, al cărui nume este ascuns în frontispiciul de deasupra *Scării*. Probabil, ulterior, cineva a legat împreună cele 2 lucrări. Presupunem că partea care a fost tăiată de pe fila nenumărată din primul manuscris conținea tot un frontispiciu cu numele copistului. Unele corecturi au fost efectuate prin lipirea unor bucăți de hârtie peste textul greșit (ex. f. 10^v). Notele marginale scrise cu roșu dau trimiteri către texte biblice sau clasice (antice) din Plinius, Vergiliu – *Eneida*, etc. (f. 21). Se observă și o pecete cu negru de fum în al doilea manuscris *Floarea darurilor*. Filigranele conțin inițialele M A și un leu sau o pisică.

Despre copistul celor două manuscrise care vor fi prezentate mai jos, descoperim detalii într-un alt volum, un *Miscelaneu*, copiat în 1796-1797, ce se păstrează azi la Biblioteca Academiei din București (ms. rom. 1135⁴). Astfel, Ioachim se numea *Ioan sin Macarie ieromonah ot Bărbătești* și fusese preot de enorie. Tatăl său se chema Macarie și putem înțelege că și el luase chipul îngeresc, la mănăstirea Bistrița din Vâlcea. Preotul Ioan se ocupa cu copierea manuscriselor și înainte de a se călugări, *Miscelaneul* de la BAR fiind un exemplu. În 1800, popa Ioan a fost tuns sub numele de Ioachim, în timpul egumenului *kir Constandie arhimandritul peloponisiotul*. În același volum aflăm că Ioachim ieromonahul a dat mănăstirii Bistrița 30 de taleri, pentru învelirea din nou a bisericii, și niște manuscrise. Aceste informații sunt furnizate la f. 100^{r-v}, chiar de către *Ioachim schevofilax Bistriței Bărbătescu, 1804, avgust, 10 dni* (zile). O altă mână a adăugat la fila 192^v că Ioachim ieromonahul *s-a pristăvit la leat 1810, iunie 5, în zioa de Rusalii*.

Manuscrisul provine din biblioteca ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor.

⁴ Gabriel ȘTREMPEL, *Catalogul manuscriselor românești din Biblioteca Academiei Române*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, pp. 234-235.

Ithica ieropolitică este o lucrare antologică, adresată în special tinerilor spre îndreptarea și folosul lor. Autorul ei nu este cunoscut, dar lucrarea s-a tipărit la Kiev în 1712⁵ și, după această tipăritură slavă, se pare că primul care a făcut traducerea în română, în anul 1747⁶, a fost arhimandritul Ghenadie proigumenul Cozianul. Ilarion, egumenul Bistriței (Vâlcea) a copiat cartea lui Ghenadie în 1748. Probabil, ieromonahul Ioachim, copistul din 1805 al manuscrisului aflat azi Biblioteca Sfântului Sinod, a găsit în mănăstirea sa, Bistrița, copia din 1748 a starețului Ilarion. Copia din 1748 a ajuns la Chighiu în 1831, dăruită fiind acolo de arhiereul Ioanichie. Azi, copia lui Ilarion reprezintă ms.ro. 2382 BAR. O traducere a cărții *Ithica ieropolitică* a mai realizat în 1764 arhimandritul Vartolomeu Măzăreanu, starețul cărturar al mănăstirii Putna⁷. Deși se păstrează în numeroase manuscrise, *Ithica ieropolitică* nu este pomenită în Istoriile literaturii române vechi, aceeași situație fiind și în ceea ce privește eforturile cărturarilor români, traducători și prefactori ai lucrării.

Conținut:

[f. 1^{r-v}]: *Cuvânt către tot pravoslavnicul cetitoriu*

«De ar aduce vreun neșătoriu vreo piatră scumpă și de mult preț, o buni credincioși pravoslavnici creștini care să aibă și dar și lucrare firească care să tămăduiască toate răotățile, boalele și rănile trupului, și ar da toate bunătățile la cel ce o ar câștiga. Mi să pare că o ar primi cu toată bucuria și evlavia și cei mari și bogați ai aceluia loc, și ar cinsti pre acea minunată piatră și s-ar întrece toți ca să dea prețul și să o ia ca să câștige acele bunătăți și daruri ce izbucnesc dintr-însa să trăiască norocit și tămăduit într-această vremelnică viață. Deci de vreme ce la ceale trupești iaste așa, cu cât mai mult să cade la ceale sufletești. Pentru care și eu vă rog iubitorilor părinți și frați și pre tot pravoslavnicul cetitor ca să primească cu toată bucuria și evlavia pre această minunată și folositoare carte care să numește *Ithica ieropolitica* care de mulți filosofi și dascăli iaste făcută și alcătuită. Pentru că nu să dreg drumurile și cărările ca să treacă pasările care zboară în văzduh ci pentru ca să treacă oamenii care calcă pre pământ să nu să zătăgnească, nici să fac caicele și corăbiile ca să între peștii și să treacă marea ci pentru ca să călătorească corăbiiarii și neșătorii să-și facă trebuința lor. Așijderea și cărțile, istoriile și învățăturile pentru aceia să scriu ca să îndemneze pe cetitori și pe ascultători spre fapte și lucruri bune.

⁵ Iakim ZAPASKO, Iaroslav ISAIEVICI, *Monumente de artă tipografică. Catalogul tipăriturilor vechi din Ucraina*, vol. II, Ed. Universitară, Lvov, 1984, p. 27.

⁶ Azi constituie ms. rom. 2344 de la Biblioteca Academiei Române.

⁷ Azi ms.rom. 67 BAR vezi G. ȘTREMPEL, *Catalogul manuscriselor românești...*, p.28.

Pentru aceiaia vă rog iubiților părinți și frați și fii câți veți ceti pre această minunată carte să nu mă uitați la sfintele rugăciunile voastre ci să rugați pre D(u)mnezeu pentru toți și pentru mine păcătosul. Pentru că toate cele sufletești și politicești să află într-această carte și nu trebuie să vă scriu mai mult. Numai fericiți cei ce vor păzi. Și D<o>mnul D<u>mnezeu să vă dea să-i sluiți cu credință după sfântă voia lui pentru rugăciunile Preacuratei sale Maici și cu ajutoriul Preacuviosului părintelui nostru Grigorie Decapolitul și ale tuturor sfinților. Amin.

Al tuturor mai mic și plecat, Ioachim ierom<onah> schevofil<ax> Bistr<ița> Bărbăt<escu> 1805».

[ff. 2-3]: *Scara pentru cuvintele ce să află în cartea aceasta ce să numește Ithica Ieropolitică pentru a afla mai lesne ce vei vrea să cetesti, am arătat cu capete și cu listuri (pagini); lipsește partea superioară a filei cu Scara, probabil un frontispiciu care a fost decupat sau vreo însemnare a copistului.*

ff. 1-3 (de aici filele sunt numerotate din nou): *Ithica Ieropolitică sau filozofie de obiceiuri, învățături cu simboale învățătoare și cu chipuri luminate spre îndreptarea și folosul celor tineri tocmită- Pentru orbirea celor tineri Cap. 1*

ff. 3-4: *Pentru calea îndoită, Cap. 2*

ff. 4-5^v: *Pentru sfatul răotății și al bunătații, Cap.3*

ff. 5^v-7: *Pentru a nu ispiți: pentru Dumnezeu, Cap. 4*

ff. 7-8: *Pentru credința lui Dumnezeu, Cap. 5*

ff. 8-9^v: *Pentru dragostea cătră Dumnezeu, Cap. 6*

ff. 9^v-11: *Pentru dragostea lui Dumnezeu cătră noi, Cap.7*

ff. 11-12^v: *Pentru rânduiala dragostei cătră Dumnezeu, Cap. 8*

ff. 12^v-13^v: *Pentru nădejde, Cap. 9*

ff. 13^v-15: *Pentru darul lui Dumnezeu, Cap. 10*

ff. 15-16: *Pentru poruncile Domnului, Cap.11*

ff. 16-17^v: *Pentru rânduielele omenești, Cap. 12*

ff. 17^v-19: *Pentru rânduielele duhovnicești, Cap. 13*

ff. 19-20: *Pentru cinstea cătră părinți, Cap. 14*

ff. 20-21^v: *Pentru răsplătirea părinților, Cap. 15*

ff. 21^v-22^v: *Pentru dragostea părinților cătră feciori, Cap. 16*

ff. 22^v-24^v: *Pentru datorია femeiască, Cap. 17*

ff. 24^v-26: *Pentru feciorii după părinți, Cap. 18*

ff. 26-27^v: *Pentru supunerea stapânirilor, Cap. 19*

ff. 27^v-29: *Pentru stăpânitoriul viclean, Cap. 20*

ff. 29-30^v: *Pentru stăpânitoriul bine chibzuit, Cap. 21*

ff. 30^v-37: *Învățătură folositoare celor tineri, Cap. 22*

- ff. 37-38^v: *Pentru academia școalelor, Cap. 23*
 ff. 38^v-43: *Pentru cetirea cărților, Cap. 24*
 ff. 43-44: *Pentru tăcere, Cap. 25*
 ff. 44^v-45^v: *Pentru stidire sau rușinare, Cap. 26*
 ff. 45^v-47: *Pentru adevărul, Cap. 27*
 ff. 47-48: *Pentru răbdarea creștinească, Cap. 28*
 ff. 48^v-49^v: *Pentru blândetele, Cap. 29*
 ff. 49^v-52^v: *Pentru trezvirie, Cap. 30*
 ff. 52^v-54: *Pentru răbdare, Cap. 31*
 ff. 54-56^v: *Pentru tăria creștinească, Cap. 32*
 ff. 57-58: *Pentru înălțare sau trufie, Cap. 33*
 ff. 58-61: *Pentru smerenie, Cap. 34*
 ff. 61-62^v: *Pentru dragostea cătră vecin (aproape), Cap. 35*
 ff. 62^v-64^v: *Pentru împăcare, Cap. 36*
 ff. 64^v-67^v: *Pentru chipul dragostii, Cap. 37*
 ff. 67^v-72: *Pentru prieteșugul adevărat, Cap. 38*
 ff. 72-73^v: *Pentru întocmirea prieteșugului, Cap. 39*
 ff. 73^v-74^v: *Pentru prietenul pacinic, Cap. 40*
 ff. 75-78^v: *Pentru dobânzile cu vameși, Cap. 41*
 ff. 78^v-79: *Pentru beție, Cap. 42*
 ff. 80^v-81: *Pentru înfrânarea, Cap. 43*
 ff. 81-82^v: *Pentru sirinii aceștii lumi, Cap. 44*
 ff. 82^v-84: *Pentru întreaga înțelepciune, Cap. 45*
 ff. 84-85^v: *Pentru păstrarea cu treabă, Cap. 46*
 ff. 85^v-89: *Pentru iubirea de argint, Cap. 47*
 ff. 89-90: *Pentru răpire, Cap. 48*
 ff. 90^v-91^v: *Pentru scumpete, Cap. 49*
 ff. 91^v-93: *Pentru îndurare, Cap. 50*
 ff. 93-94: *Pentru zavistie, Cap. 51*
 ff. 94^v-95^v: *Pentru defăimare, Cap. 52*
 ff. 95^v-97: *Pentru pârâșul, Cap. 53*
 ff. 97-99^v: *Pentru osândire, Cap. 54*
 ff. 99^v-101: *Pentru ferirea a cleveti, Cap. 55*
 ff. 101-103^v: *Pentru prepusul sau pâră, Cap. 56*
 ff. 104-105: *Pentru slavă, Cap. 57*
 ff. 105^v-110^v: *Învățătură celor din curte, Cap. 58*
 ff. 111-112: *Pentru iubirea de stăpânire, Cap. 59*
 ff. 112^v-114: *Pentru deșertăciunea deșertăciunilor, Cap. 60*
 ff. 114-115: *Pentru știința cea curată, Cap. 61*
 ff. 115^v-117: *Pentru frica Domnului, Cap. 62*
 ff. 117-118^v: *Pentru mincinoasa nădejde a vieții, Cap. 63*

ff. 118^v-120: *Pentru îndreptarea vieții, Cap. 64*

ff. 120-121: *Pentru nevoința spre a sa mântuire, Cap. 65*

ff. 121-122^v: *Pentru a deprinde fapte bune, Cap. 66*

ff. 123-125^v: *Pentru răbdare sau contenire, Cap. 67*

f. 125^v- colofon: *August 4, 1805: Deci iubiiții mei frați și părinți și fii cari vă veți întâmpla a ceti pre această carte de veți găsi necari alunecări sau greșale mă rog să îndreptați și să mă iertați. Al tuturor preaplecat, Ioachim Ierom<onah> Schevofil<ax> Bistr<ița> Bărbăt<ești> 1805*

Însemnări:

- pe forțat: «*Din bibliot<eca> mea Gr. Stoichițoiu avocat Tg. Jiu*» (cu cerneală albastră verzuie); același text și cu ștampilă violet;

- pe f. [1]: cu litere latine roșii, o însemnare decolorată, aproape ștearsă: «*Am cetit și eu păcătosul pe această morală charte cându mă aflam în Sf. Episcopie Râmnicu Vâlcei, preo(tul)...*»;

- f. 23: «*Memorie Toma F. Văllerianu 1897 ian. 13*» – scris cursiv cu creion;

- f. 93: ștampilă cu cerneală violet: «*Gr. Stoichițoiu, Avocat, Tg. Jiu*»;

Floarea darurilor coligat cu Itica Ieropolitică

[2] + 48 ff. Numerotate, cu cerneală brună, în dreapta sus a paginii, scriere cursivă cu cerneală neagră și roșie, cu 21 de rânduri pe pagină.

Floarea darurilor este o antologie alcătuită de un autor italian în sec. al XIV-lea din fragmente biblice, viețile sfinților, cugetări ale anticilor etc. și s-a tradus în numeroase limbi. Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul a fost cel care a tradus-o și publicat-o în 1700 la Snagov în limba română⁸.

f. [1]: *Scara*

f. [2]: o însemnare a preotului *Thoma F. Văllărăno – Cărteanu* transcrisă mai jos.

f. [2^v]: *Preadoslovie cătră cetitori* (preluată din tipăritura *Floarea Darurilor*, Snagov, 1700)

ff. 1-7: *Pentru dragoste, Cap.1*

ff. 7-8: *Păcatul pizmei, Cap. 2*

ff. 8-8^v: *Pentru bucurie, Cap. 3*

ff. 8^v-10: *Păcatul întristării, Cap. 4*

ff. 10-11: *Pentru pace, Cap. 5*

ff. 11-12^v: *Păcatul mâniei, Cap. 6*

⁸ Pandele OLTEANU, *Floarea darurilor sau Fiore di virtù*, studiu, ediție critică pe versiuni, după manuscrise, traducere și glosar în contextul comparat, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1992, p. 7.

- ff. 12^v-14: *Pentru milostenie, Cap. 7*
 ff. 14-14^v: *Pentru păcatul nemilostivirii, Cap. 8*
 ff. 15-17^v: *Pentru îndurare, Cap. 9*
 ff. 17^v-19: *Pentru păcatul scumpetii (zgârcenie), Cap. 10*
 ff. 19-20: *Pentru îndreptare, Cap. 11*
 ff. 20-21: *Păcatul înbunării, (lingușeala) Cap. 12*
 ff. 21-22^v: *Pentru înțelepție, Cap. 13*
 ff. 23-24: *Păcatul nebuniei, Cap. 14*
 ff. 24-25^v: *Pentru dreptate, Cap. 15*
 ff. 25^v-27: *Pentru strâmbătăți, Cap. 16*
 ff. 27-27^v: *Pentru îndreptare, Cap. 17*
 ff. 27^v-29: *Păcatul înșelăciunii, Cap. 18*
 ff. 29-30: *Pentru adevăr, Cap. 19*
 ff. 30-31: *Păcatul minciunii, Cap. 20*
 ff. 31-32: *Pentru putere, Cap. 21*
 ff. 32^v-33: *Păcatul temerii, Cap. 22*
 ff. 33-33^v: *Pentru bărbăția sufletului, Cap. 23*
 ff. 33^v-34^v: *Păcatul înălțării, Cap. 24*
 ff. 34^v-35^v: *Pentru întărire, Cap. 25*
 ff. 35^v-36: *Pentru Păcatul neîntăririi, Cap. 26*
 ff. 36-38: *Pentru socotință, Cap. 27*
 ff. 38-38^v: *Pentru nesocotință, Cap. 28*
 ff. 38^v-40^v: *Darul înțelepciunii smerite, Cap. 29*
 ff. 40^v-41^v: *Păcatul trufiei, Cap. 30*
 ff. 41^v-42: *Darul ținerii (înfrânării), Cap. 31*
 ff. 42^v-43: *Păcatul nesațiului, Cap. 32*
 ff. 43-44: *Pentru feciorie adică curăția, Cap. 33*
 ff. 44^v-46: *Păcatul curviei, Cap. 34*
 ff. 46-48: *Pentru măsurare, Cap. 35*

Însemnări:

- f. [1]: în frontispiciul desenat cu cerneală roșie și neagră este ascuns anul «1805» și numele copistului: «Ioachim <i>er<o>m<o>n<a>h B<ăr>b<ătescu> B<istrița>»;

- f. [2]: notă cu cerneală neagră: «M-am învrednicit și eu robul lui Dumnezeu cellu mai umil și mai smerit între preoții Thoma Făcea Văllărăno – Cârteanu de am citit aqestă carte manuscrise; în primul annú allu păstoriei mele în Comuna Cartiu Plaiu Vulcanu judeciu Gorjiu; atribuindu laudă celui que a depus osteneală în aranjarea acestor prețioase capitule. Și răman allu D<umnezeu> umilu și tuturor mai micu. Preotu Thoma F. Văllărăno – Cârteanu. Annul 1878 Noembr<ie> 19 all eri Christiane și primul al păstoriei melle»;

- f. 48: «Sfârșit și lui Dumnezeu laudă Celui ce m'au ajutat (scris cu roșu). S-au prescris și această cârtică de mult păcătosul și (de aici este scris cu cerneală roșie) nevreadnicul Ioachim Ierom<onahul> Bistr<ița> Bărbătescul. 1805»;

- pe forța, la finalul volumului: «La ghenarie 11, marți sara la patru ceasuri din noapte s'au cutremurat pământul foarte tare și era o mare frică că Dumnezeu știe. 1838 popa Dumitru am scris». Mai sunt și unele încercări de condei;

[Miscelaneu filocalic]

II 178; nr. inv. D. 56513/1966; încheiat de scris în anul 1798 (f.217^v). Volumul este format din 2 lucrări alăturate în aceeași legătură. Paginația: [1] + 239 ff., 16,5 cm X 22,5 cm. Fiecare dintre cele două lucrări a avut o numerozație proprie, dar filele au fost renumerotate mecanic, astfel că acum paginația este neîntreruptă. Scrisul este cursiv, cu cerneală neagră și roșie, cu ornamente. Pe o pagină sunt 19-20 rânduri cu numeroase corecturi efectuate marginal (ff. 132, 138^v etc.); hârtia are ca filigrane un leu și literele *C V* cu o coroană deasupra. Legătura este veche, din piele maro cu pete negre, cu motive florale stilizate, imprimate la rece, pe ambele coperti și pe cotor care are patru nervuri. Provine de la Mănăstirea Râșca, de unde a fost dăruit unei monahii (Glafira), de aici ajungând în biblioteca ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor. Este posibil ca el să fi adus manuscrisul tot de la Sfântul Munte Athos, odată cu alte volume; știm că părinții români de la chiliile athonite veneau în țară și primeau diferite ajutoare, printre care și cărți cu vechi slove ori manuscrise.

Conținut:

ff. 1-1^v: *Din Everghetinos, cuvânt al Sfântului Varsanufie* (acest text răzleț scris cu cerneală violet, este copiat și adăugat aici de una dintre monahiile care au semnat la finalul volumului la ff. 238^v-239^v).

ff. 2-11^v: *Capetele cele pre rând ale acestui cuvânt. Scara*

ff. 12-12^v: *Mărturisire pentru Sf. Calist. A lui Meletie al Atinelor din bisericeasca istorie, cartea IV cap. 15 numărul 8*

ff. 12^v-15: *A lui Simion arhiepiscopul Tesalonicului list. 210. Pentru fericirii noștri părinți Calist patriarhul și Ignatie. Din cartea lui Simeon <a> Tesalonicului între cea pentru dumnezeiasca urmare adecă besericeasca slujbă Cap. 295 list 210*

ff. 15-16: *Înainte cuvântare cuvântului care și al capului dintâi numărul îl are. Pentru dăruirea și darul cel dumnezeiesc și mai presus de fire, carele prin Sfântul Du(h) iaste întru cei credincioși Cap. 1*

- ff. 16-17^v: *Că pentru întrebare a oarecărui...*, Cap. 2
 ff. 17^v-18: *Cum că decât tot lucrul, scopul...*, Cap. 3
 ff. 18-19: *Că începutul a toată lucrarea cea după Dumnezeu...*, Cap. 4
 ff. 19-22^v: *Pentru aceia adică carele iaste darul...*, Cap. 5
 ff. 22^v-23^v: *Cum că adică întru sfântul Botez...*, Cap. 6
 ff. 23^v-24^v: *Că să cuvine cel ce viețuiește după Dumnezeu...*, Cap. 7
 ff. 24^v-25^v: *Că a toată lucrarea cea de Dumnezeu iubită...*, Cap. 8
 ff. 25^v-26^v: *Că prin fieștecare dintru această și împreună...*, Cap. 9
 ff. 26^v-29: *Că și Domnul Ii<su>s H<risto>s în vremea...*, Cap. 10. *Pentru cererea cea întru numele lui Iisus...* (f. 27)
 ff. 29-29^v: *Că întru aceste trei împreună să țeș toate faptele bune...*,
 Cap. 11
 ff. 29^v-30: *Că și darul Sfântului Duh...*, Cap. 12
 ff. 30-31^v: *Că cu cuviință s-au hotărât de sfinții noștri părinți...*, Cap. 13
 ff. 31^v-36: *Că se cuvine cel ce fără de greșale...*, Cap. 14
 ff. 36-46^v: *Care sunt semnele supunerii...*, Cap. 15
 ff. 46^v-59^v: *Că împreună cu pravoslavnică credință...*, Cap. 16
 Subcapitole:
 - *cum că îndoită iaste credința* (f. 48)
 - *cum că să cuvine pacinic a fi tu cu toți...* (f. 51r)
 - *cum că să cade neîmprăștiat cu mintea...* (f. 51^v)
 - *că să cuvine tăcut a fi tu...* (f. 53)
 - *că să cuvine liniștit a fi...* (f. 53^v)
 - *că să cuvine întru toate a mulțami tu* (f. 54^v)
 - *că să cuvine a cunoaște pre a sa neputință* (f. 55)
 - *că să cuvine cu bărbăție a răbda ispitele* (f. 55^v)
 - *cum că să cuvine spre Dumnezeu a nădăjdui...* (f. 58)
 ff. 59^v-61^v: *Pentru frica lui Dumnezeu...*, Cap. 17
 Subcapitole:
 - *Pentru cea dentâi după Dumnezeu frică...* (f. 59^v)
 - *Pentru a doao și cea desăvârșit dumnezeiască frică* (f. 60^v)
 ff. 61^v-62^v: *Încă cum că pentru porunci și pentru credință...*, Cap. 18
 ff. 63-65^v: *Meșteșugire firească cea pentru înlăuntrul...*, Cap. 19. *Încă pentru fireasca meșteșugire cea prin suflare...* (f. 65)
 ff. 65^v-66^v: *Cum că și Dumnezeescul Gură de Aur...*, Cap. 21 (numărul capitoului 20 a fost sărit de copist)
 ff. 66^v-68: *Încă pentru pomenirea lui Iisus...*, Cap. 22, *cum că să cuvine cel ce voiește a să trezvi...*, Cap. 23
 ff. 68-69: *Cum că mai întâi de toate prin Domnul nostru...*, Cap. 24
 ff. 69-71: *În ce chip trebuie a trece...*, Cap. 26

- ff. 73-74: *În ce chip să cuvine a trece de dimineață până la prânz...*,
 Cap. 27
- ff. 74-76: *Pentru ferire despre nelucrare*, Cap. 28
- ff. 76-80: *Încă pentru rugăciune...*, Cap. 29
- ff. 80-84: *Pentru hrana cea trupească...*, Cap. 30
- ff. 84-84^v: *În ce chip să cuvine a să hrăni...*, Cap. 31
- ff. 84^v-86: *În ce chip să cuvine a să hrăni marțea...*, Cap. 32
- ff. 86-89: *În ce chip să cuvine a să hrăni sâmbăta...*, Cap. 33
- ff. 89-90^v: *În ce chip să cuvine a mânca în duminici*, Cap. 34
- ff. 90^v-91: *În ce chip să cuvine a să hrăni și a petrece sfintele posturi...*, Cap. 35
- ff. 91-92^v: *Pentru dreapta socoteală...*, Cap. 36
- ff. 92^v-95^v: *În ce chip să cuvine nevoitoriului a petrece*, Cap. 37
- ff. 95^v-99: *Că mai mare decât toată lucrarea...*, Cap. 38
- ff. 99-99^v: *Pentru sama plecării genunchelor...*, Cap. 39
- ff. 99^v-101^v: *Că nu numai precum mai întâi s'au zis*, Cap. 40
- ff. 101^v-102^v: *Pentru cea a tot cuprinzătoare și prea desăvârșită...*,
 Cap. 41
- ff. 102^v-104^v: *Încă pentru dreapta socoteală...*, Cap. 42
- ff. 104^v-109: *Pentru schimbare și prefacerea cea întru fiește...*, Cap. 43
- ff. 109-110^v: *Pentru pocăință...*, Cap. 44
- ff. 110^v-112^v: *Pentru cele cinci lucrări...*, Cap. 45
- ff. 112^v-113^v: *De unde să cuvine a începe a să liniști...*, Cap. 46
- ff. 113^v-114^v: *Încă pentru rânduiala liniștirii...*, Cap. 47
- ff. 114^v-115: *Pentru cea în inimă rugăciune*, Cap. 48
- ff. 115-119: *În ce chip dumnezeștii Părinți prin învățătură ne<au>au dat noao...*, Cap. 49
- ff. 119-123: *Încă cum că numai de la cei ziși sfinți Părinți...*, Cap. 50
- ff. 123-124: *Cum că iaste cu puțință și începătorilor uneori a de cu toate grăirile rugăciunii*, Cap. 51
- ff. 124-125^v: *Că aceeași, adică pururea în lăuntrul inimii a ne ruga...*,
 Cap. 52
- ff. 125^v-126^v: *Pentru rugăciunea cea în inimă...*, Cap. 53
- ff. 126^v-129: *Pentru cea fără de risipire și curată rugăciune...*, Cap. 54
- ff. 129-129^v: *Cum că și fierbințelea în multe feluri...*, Cap. 55
- ff. 129^v-131: *Ce iaste lucrul cel prea de aproape...*, Cap. 56
- ff. 131-131^v: *Pentru dumnezeiasca dorire...*, Cap. 57
- ff. 131^v-132^v: *Pentru lacrimi din inimă...*, Cap. 58
- ff. 132^v-133: *Sfătuire pentru a nu căuta cele mai presus de măsură...*,
 Cap. 59
- ff. 133-134: *Pentru râvna cea fierbinte...*, Cap. 60

- ff. 134-134^v: *Pentru lucrarea cea dumnezeiască...*, Cap. 61
 ff. 134^v-135: *Pentru învățătoriu luminat și nerătăcit*, Cap. 62
 ff. 135-136: *Pentru lumina cea adevărată și pentru cea nemincinoasă...*,
 Cap. 63
 ff. 136-137^v: *Pentru nălucirea cea necuviincioasă...*, Cap. 64
 ff. 137^v-141: *Că nu numai cea necuviincioasă nălucire...*, Cap. 65
 ff. 141-143: *Pentru mintea, sufletul și inima ceale curate...*, Cap. 66
 - *Pentru mintea cea desăvârșită...*
 - *Pentru sufletul cel desăvârșit*
 - *Pentru inima cea desăvârșită*
 - *Încă pentru minte a Sf. Daidoh*
 - *Încă pentru minte a aceluiași*
 - *Iarăși a Sf. Nil pentru așezarea minții*
 ff. 143-143^v: *În ce chip prorociei...*, Cap. 67
 ff. 143^v-149: *Încă pentru năluciri...*, Cap. 68
 ff. 149^v-151^v: *Pentru ceale cinci puteari ale sufletului...*, Cap. 69
 ff. 151^v-155: *Încă pentru minte...*, Cap. 70
 ff. 155^v-156: *Încă pentru rugăciune...*, Cap. 71
 ff. 156-157^v: *Cum că alt lucru iaste nepățimirea...*, Cap. 72
 ff. 157^v-162^v: *Încă pentru năluciri...*, Cap. 73
 ff. 162^v-165^v: *Al Sfântului Diadoh pentru mângâierea cea dumnezeiască*, Cap. 74
 ff. 165^v-166: *Pentru dulceața cea dumnezeiască...*, Cap. 75
 ff. 166-170^v: *Cum că această dulceață dohovnicească...*, Cap. 76
 ff. 170^v-172: *Cum că să cuvine...*, Cap. 77
 ff. 172-173: *În ce chip ar fi putut a să îndrepta de noi blândeața...*,
 Cap. 78
 ff. 173-174: *Că degrab să cuvine a să pocăi...*, Cap. 79
 ff. 174-176: *Pentru alunecarea și pocăința...*, Cap. 80
 ff. 176-178^v: *Încă pentru pocăință, frică și dragoste...*, Cap. 81. *Pentru de sineși prihănire...*
 ff. 178^v-179^v: *Pentru luare aminte...*, Cap. 82
 ff. 179^v-180^v: *Că la toate ceale zise...*, Cap. 83
 ff. 180^v-181: *Pentru cea bună și umiltoare îndrăgire...*, Cap. 84
 ff. 181-185: *Pentru războiul și pedepsitoarea depărtare a lui Dumnezeu...*, Cap. 85
 ff. 185-189: *Pentru nepățimirea...*, Cap. 86
 ff. 189-189^v: *Încă pentru nepățimirea și săvârșirea la Sf. Efreim Sirul...*,
 Cap. 87
 ff. 189^v-190: *Pentru nepățimirea dulce... a Sf. Ilie Ecdicul...*, Cap. 88

- ff. 190-191: *Ce iaste „enpatis” adică trupeaște pătimașul..., Cap. 89*
 ff. 191-195^v: *Pentru credință, nădejde și dragoste, Cap. 90*
 ff. 195^v-197^v: *Pentru sfânta împărțășire..., Cap. 91*
 ff. 198-205: *Cum că de nevoe iaste să ne învățăm..., Cap. 92*
 ff. 205-205^v: *Sfârșit al tuturor pricinilor celor prelarg..., Cap. 93*
 ff. 205^v-207: *În ce chip să cuvine a auzi și înțeleage..., Cap. 94*
 ff. 207-210^v: *Adunare în scurt a toate capetele..., Cap. 95*
 ff. 210^v-211^v: *Altă cuprindere în scurt a capetelor, Cap. 96*
 ff. 211^v-213: *Cum că aceasta cu adevărat iaste... după Dumnezeu pe-
treacere..., Cap. 97*
 ff. 213-214: *Că măcar de sunt și alte cai de mântuire..., Cap. 98*
 ff. 214-214^v: *Că pentru înălțimea lucrării..., Cap. 99*
 ff. 215-217^v: *Că cu ajutorul și darul lui Dumnezeu... să cuvine a ne
nevoi..., Cap. 100*
 ff. 218-220: *Al Sfântului avvei Nil Sinaitul (...) cuvânt Pentru rugăciune*
 ff. 220-238: *Să începe al aceluiași cuvânt Pentru rugăciune întru
153 de capete cuprinzându-se*
 ff. 238^v-239^v (continuarea cuvântului început la fila 1r al Sf. Varsa-
nufie din Everghetinos, scris de o monahie, cu cerneală violet)

Însemnări:

- pe coperta 2, cu cerneală neagră: «pre această sfântă carte am citit eu cel mai gios iscălit și multă mângâiere a aflat sufletul meu, însă cu rugăciunele doh<ov>nicescului meu părinte Ioan ierosch<imo>n<a>h din Râșca să mă miluiască și pe mine Dumnezeu. Iason monah cel păcătos» (însemnarea a fost ulterior tăiată cu o cerneală care s-a decolorat).

- f. [1^v]: cu cerneală violet: «S<->au săvârșit din vieață Maica Migdonica Sch<i>m<onahia> la 1893. Păcătoasa Glafira Sch<i>m<onahia>; Astăzi s<->au pornit clopotul cel nou. 1904 martie, 2 zile»;

- ff. 11^v-12: cu cerneală mov: «Această carte o las după ducerea din vieață doh<o>v<niceștei> fiicii mele E<u>frosina Schimonahia 1893 decembrie 6»;

- ff. 12^v-17: cu cerneală neagră: «această carte iaste dreaptă a me<a> dăruiată de moșul meu și cine ar îndrăzni a mi<-> o înstreina de la mâna me să fie neertat de Dumnezeu și de Maica Domnului și de toți sfinții și de mine păcătoasa; 1872 noemb<rie> 14 Glafira Sch<i>m<onahia> Cantemir»;

- la f. 217^v sfârșitul cuvântului copistului manuscrisului este notată la data 1798, mai 3 restul paginii fiind tăiat (probabil în acel loc era semnat copistul);

- f. 238: scris cursiv cu litere latine, cu cerneală violet: «Această sfântă carte mi<->au dărui-o moșul meu Gherman Arhimandritu<l> din chinovia

de la M<â>năstirea> Râșca la 1889 dekmberie 20. Glăfira S<c>h<imonahia> Cantemir. Și eu n'am cui o lăsa după moarte că nu<->i dragoste să cetească nimine de pe aceste cărți duhovnicești, nu<->i omul;

- f. 239^v: un scris tremurat, cu cerneală neagră: «Glăfira S<c>h<i>m<onahia> Păcătoasa 1904 am cetit»;

[Miscelaneu filocalic]

Ms. II 17, nr. inv. D. 56512/1966, sec. al XIX-lea, 217 file numerotate recent cu creionul, 14,5x 20 cm. Textul este scris pe hârtie cursiv, cu cerneală neagră și roșie, pe marginea filelor se observă unele corecturi. Hârtia are ca filigrane: mielul cu coroană regală și literele P S. Numărul de rânduri pe pagină variază între 19 și 21. Forzațul (care conținea însemnări) a fost tăiat. Coperțile au tăblii de lemn îmbrăcate în piele neagră, cu chenare vegetale stilizate; copertele I și IV au câte un medalion central imprimat la rece; lipsește o închizătoare din cele două. Manuscrisul are doi copiști ale căror nume nu le cunoaștem: primul a transcris ff. 1-126^v, iar al doilea ff.127-217; necunoscute rămân și timpul și locul unde a fost realizat miscelaneul. Volumul a aparținut ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor.

Conținut

ff. 1-10: *Al celui întru sfinți părintelui nostru Vasilie celui Mare trimitere către Hilon, ucenicul lui, pentru pustniceasca viață*

ff. 10^v-13: *Al acestuiași cuvânt (al doilea) pentru postnicie cum să cade înfrumusețat a fi călugărul*

ff. 13^v-16: *Al acestuiași sfânt părintelui nostru Vasilie Arhiepiscopul Chesariei Capadociei, Postnicești așăzământuri cătră cei ce deosebi să nevoesc. Cuvântare înainte*

ff. 16-27^v: *Pentru că să cade a pune pre rugăciune mai întâi de toate, Cap. 1*

ff. 27^v-31^v: *Pentru luarea aminte și îndreptarea cugetelor: și cum că nu rău iaste trupul, precum oareșicari au socotit, Cap. 2*

ff. 32-34: *Că nu să cade vorbirile cu muerile fără de pază a le face, Cap. 3*

ff. 34^v-45: *Cum că să cade puterea trupului a măsura înfrânarea și cum că bună și legiuită iaste lucrarea trupului, Cap. 4*

ff. 45-46^v: *Că să cuvine postnicului să uneltească lucrările cele cuvincioase, Cap. 5*

ff. 46^v-49^v: *Că nu să cuvine cu toți oamenii împreună a petrece fără de păzire postnicul, Cap. 6*

ff. 50-52: *Că nu să cade de a se și neispitite a face eșirile, Cap. 7*

ff. 52-53^v: *Că nu să cuvine celor neașăzați din postnici a le da îndrăzneală și slobozenie la vorbă, ci și de aceștia a ne feri, Cap. 8*

ff. 53^v-54^v: *Că nu să cuvine nicidecum a pofti postnecul rânduială sau înainte stare preste frați, Cap. 9*

ff. 55-57: *Că nu să cade cătră mărirea deșartă privind, a râvni bunătățile, Cap. 10*

ff. 57-57^v: *Pentru cuviincioasa vreamă a cuvintelor, Cap. 11*

ff. 57^v-58: *Că nu să cuvine a privi postnecul la glume, Cap. 12*

ff. 58-59: *Pentru blândețe și în ce chip să alcătuiască dragostea, Cap. 13*

ff. 59^v-59^v: *Cap. 14*

Inc.: «Însă mai nainte de toate ceale ce se fac»

Sf.: «Și celor ce dau și celor ce iau să face».

ff. 59^v-60: *Pentru credința și nădejde, Cap. 15*

ff. 60-62^v: *În câte chipuri cugetele ceale viclene să alcătuiască în suflet, Cap. 17*

ff. 63-64: < Rugăciune > *către Maica Domnului* (pare inspirată din Paraclisul Maicii Domnului)

f. 64^v: filă albă

ff. 65-82: *Al celui între sfinți părintele nostru Vasilie cel Mare Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei. Învățătură pentru lepădarea de nume și săvârșire duhovnicească*

ff. 82^v, 83, 84 sunt albe

ff. 85-92^v: *Al acestuiași, Cuvânt pentru Rai*

ff. 93-104^v: *Al celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de Aur arhiepiscopul Țarigradului, trimitere cătră călugări, plină de tot folosul și trebuința Cuvânt 2 din tomul 7*

ff. 105-122^v: *Al celui întru sfinți Părintelui nostru Ioan Gură de Aur Pentru rugăciune Cuvânt 16 din Mărgărit*

ff. 123-126^v: *Ale Fericitului Calist Patriarhului Capete pentru rugăciune* (14 capete)

ff. 127-134^v: *Al celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Scărarul, Adunare și cuprindere în scurt al tuturor celor mai sus zise cuvinte ale Scării*

ff. 134^v-135^v: *Început al Sholiilor adică al tâlcuirilor / aceștii în scurt cuprindere a lui Talasie* (capitolele 13-15)

ff. 135^v-135^v: *A lui Varsanufie* (capitolele 16-21)

Incipit: «Împotrivă grăirea pre mulți oameni au pierdut»

Sf.: «Și David zice: Izbăvești-mă de grăirea împotrivă a norodului»

ff. 135^v-136: *A lui Fotie*

Incipit: «Gândurile ceale reale în sânul ascunderii încălzindu-să...»

Sf.: «*Iar descoperindu-să la aceia ce au ființă (...) nu cu greu dobândesc tămăduire*»

ff. 136-136^v: *Întrebare: Ce iaste pocăința? Răspuns: Inima zdrobită*

ff. 136^v-137: *A lui Diadoh*

Incipit: «*Credința cea fără de lucrare...*»

Sf.: «*Pentru că nici părintelui nostru Avraam ... de nu roadă a ei (a credinței) pre fiul l-ar fi adus*»

ff. 137-137^v: *A lui Marco Pustnicul <capitolul 22>*

Inc.: «*Nu te va izbăvi pe tine botezul*»

Sf. ...«*Slavă și necinste și defăimare*»

ff. 137^v-140: *Al Isaiei <capitolele 23-28>*

Incipit: «*De va face omul toate...*»

Sf.: ... «*naște pre multe alte reale*»

Întrebare: Cum poate cineva a agonisi smerenie?

Răspuns: Prin aducerea amănțe neîncetată a greșalelor...Isaac

Incipit: «*Frica iaste toiaș duhovnicesc...*»

Sf.: «*Slavă neîncetată Prea Sfintei Troițe. Amin*»

ff. 140-146: *Al acestuiași Sfânt Ioan Scărașul Cuvânt 27*

Pentru sfințita a trupului și a sufletului liniștire

ff. 146-159^v: *Pentru deosebirea și alegerea liniștirilor*

ff. 160-192^v: *Al Preacuviosului Părintelui nostru Cassian Râmleanul pentru ceale opt gânduri ale răutății*

Incipit: «*Mai întâi alcătuind cuvânt...*»

Sf.: ...«*și al mândriei*»

ff.160-162^v: *Pentru înfrânarea pântecelui*

ff. 162^v-167: *Pentru duhul curviei și al poftirii trupului*

ff. 167-175: *Pentru iubirea de argint*

ff. 175-182: *Pentru mânie*

ff. 182-184^v: *Pentru necaz (întristare)*

ff. 188-190: *Pentru mărirea deșartă*

ff. 190-192^v: *Pentru mândrie*

ff. 192^v-199: *Al acestuiași preacuvios părintelui nostru Cassian Râmleanul cătră Leontie Igumenul, Pentru sfinții Părinți cei din schit și Pentru dreapta socoteală Cuvânt de mult folos plin.*

Incipit: «*Datoria pre carea m-am făgădui preafericitului papii Castor...*»

Sf.: ...«*Însă întru a noastră stăpânire iaste a-i da ei sau cugetare ... sau lucrare trupească*»

ff. 199-217: *Pentru dreapta socoteală*

Însemnări:

- coperta II: « Alexandru »;

- coperta III: o însemnare răzuită (probabil atesta proprietatea cuiva);

[Sf. Grigorie Sinaitul, Scrieri]

Ms. II 188, nr. inv. D 32500/1963, nr. vechi cu creion roșu: 6526, sec. al XVIII-lea (1772), 114 file numerotate mecanic, 15 x 21,5 cm. Paginația originală cu litere chirilice merge până la fila 46, de unde începe o completare a unui alt copist, Ghedeon, semnat la final. Textul este scris pe hârtie, cu cerneală neagră și roșie, cu 22-25 rânduri pe pagină, cu inițiale și frontispicii; prima parte a manuscrisului a fost realizată mai puțin iscusit (poate de o mână a unui vârstnic) față de a doua, care se caracterizează printr-un scris mărunt, caligrafic, ordonat. Cotorul este din piele, iar copertele din carton colorat cu alb, roșu și negru. Provine din biblioteca preotului academician Nicolae M. Popescu. Manuscrisul a aparținut în vechime și ieroschimonașului Isaia de la Mănăstirea Neamț care semnează în 1832 pe carte.

Conținut

ff. 2-3^v: *Al Sfântului Grigorie Sinaitul înainte cuvântare asupra cărții aceștia*

ff. 3^v-4^v: *Pentru ceale trei părți ale sufletului*

ff. 4^v-6^v: *Pentru gânduri prin care tot păcatul să săvârșește*

ff. 7-69: *Al celui întru Sfinți părintelui nostru Grigorie Sinaitul Capete prin acrostihidă foarte folositoare ale cărora acrostihida (adecă marginosloviia grecește la greci) iaste aceasta. Ale cărora marginosloviia la greci sint grecește scoase cuvintele acestea (137 capete)*

ff. 7-19: Capetele 1-32.

ff. 19- 19^v : *Pentru munci, Cap. 33*

ff. 19^v -21^v: Capetele 34-40

f. 22: *Pentru făgăduințe, Cap. 41*

ff. 22-27: Capetele 42-59

f. 27: *Pentru gânduri, Cap.60*

ff. 27-30: Capetele 61-69

ff. 30-30^v: *Pricina și nașterea (gândurilor), Cap.70*

ff. 30^v-32^v: Capetele 71-74

f. 32^v-*Pentru patimi, Cap. 75*

f. 32^v: Capetele 76-82

ff. 37^v-38^v: *Pentru bunătăți, Cap.83*

f. 38^v: Capetele 84-98

f. 47^v: *Pentru liniște, Cap.99*

ff. 48-52^v: Capetele 100-110 (de la f. 48 altă mână a continuat textul)

f. 52^v: *Pentru rugăciune, Cap. 111*

ff. 52^v- 65^v: Capetele 112-130

ff. 65^v-66^v: *Pentru înșălare, Cap.131*

ff. 66^v-68^v: Capetele 132-137

ff. 69-70^v: *Alte capete ale acestuia* (f. 69^v: *Pentru schimbarea cea pătimicioasă, Cap. 4*; f. 70: *Pentru schimbarea cea bună, Cap. 5*)

ff. 71-82^v: are începutul acoperit cu un petic de hârtie care pare că nu se continuă de pe f. 70^v; pe acest petic este scris un verset din Evanghelie: „Nevoiti-vă siliți privegheați că nu știți zioa nici ceasul întru care fiilul omenesc va veni.” Dedesubt este scris: *Ale acestuiași pentru liniștire în capete cincisprezece.*

Pentru ceale două chipuri ale rugăciunii, Cap. 1

ff. 72-73: *Pentru cum să cuvine a lucra rugăciunea, Cap. 2*

ff. 73-73^v: *Pentru răsufare, Cap. 3*

ff. 73^v-74: *Pentru cum să cuvine a cânta, Cap. 4*

ff. 74^v-75: *Pentru osebirea celor ce cântă, Cap. 5*

ff. 75-75^v: *Împrotivă grăire, Cap. 6 Dezlegare*

ff. 75^v-78: Capetele 7-9

ff. 78-78^v: *Pentru înșălare, Cap. 10*

ff. 78^v-79^v: *Pentru cetire, Cap. 11*

ff. 79^v-82: Capetele 12-15

f. 82^v: *Ale acestuiași Grigorie Sinaitul. Știință cu de-amăruntul pentru liniște și rugăciune. Și încă și pentru <sea>mnele darului și ale înșălării. Și carea iaste osebirea căldurii și a lucrării; Și cum că fără de povățuitor lesne împreună vine rătăcirea, Capete 10*

ff. 82^v-84^v: Capetele 1-2

ff. 84^v-85: *Pentru cum a afla lucrarea, Cap. 3*

ff. 85-88: Capetele 4-10

f. 88: *Până aici întru cea grecească iar întru cea slovenească scoatere, încă să află și aceste cuvinte* (ff. 88-91)

a) Inc.: «Și preacurvește întru ascuns înfierbântând și aprinzând mădu-larile prin împățimirea cea dulce»

Sf.: «ca să aprinză pre om spre lucrarea înșălării sale»

b) Inc.: «Să cade a ști că înșălarea e aprinderea păcatului...»

Sf.: «... ca pre o îndulcire cea de-a pururi dobândind-o»

Inc.: «războiul, adică a doi oareșcăroră să faci în vremea rugăciunii...»

Sf.: «... cu puțință este pre fieștecărele a înțăleage și a afla»

Pentru căldura darului (f. 89^v)

Inc.: «Căldura darului iaste focul duhului...»

Sf.: «... bucuria ceia ce vine... mai vârtos de la bântuitori amestecată să fie».

c) Inc.: «Aceaste s-au zis după cât era cu puțință...»

Sf.: « Pre cei ce întru smerenie sporesc înainte»

ff. 91^v-92: *Al aceluiași Grigorie Sinaitul. Pentru liniște cum întru aceasta a ședea. Cap. 1*

ff. 92-92^v: *Pentru cum se cade a trăi rugăciunea, Cap. 2*

ff. 92^v-93: *Pentru cum se cade a ținea pre minte, Cap.3*

ff. 93-93^v: *Pentru cum se cade a goni pre gânduri, Cap. 4*

ff. 94-96: *Pentru cum să cuvine a cânta, Cap. 5*

ff. 96-97^v: *Pentru cum se cade a ne hrăni, Cap. 6*

ff. 97^v-102: *Ale aceluiași pentru înșelare, întru care și pentru alte pricini*

ff. 102-102^v: *Întrebare: Ce ar face neștine că să închipuiește dracul întru îngerul luminii și înșală pre om?*

Răspuns: Pentru aceasta are omul trebuință de multă socoteală... cunoaște darurile Sfântului Duh și nălucirea satanei.

ff. 103-103^v: *Chipurile Proniei lui Dumnezeu*

103^v-104: *Pentru însuși de sine stăpânirea noastră*

ff. 104-104^v: *Ale lui Grigorie Sinaitul. Pentru cele patru sfințite începătorii de câte ori sfințita începătorie să grăiește și de câte ori să împarte cea cu așezământ vedere*

ff. 104^v-105: *Pentru numirea și rânduiala fieștecăria din cele sfințite începătorii*

ff. 105^{r-v}: *Pentru a besericii sfințită începătorie*

ff. 105-106^v: *Ce feliu iaste așezarea vieții ceii sânguratică de mijloc*

ff. 106^v-107: *Ce iaste și cum să săvârșește cea după bunătate începătură de sfințenie a ceii sânguratică viețuiri*

ff. 107^v-108^v: *Tâlcuire pentru felul sfințitei așazări*

ff. 108^v: *Întrebare: Ce iaste chipul vieții ceii călugărești?*

ff. 108^v-109^v: *Răspuns: Tunderea părului, adică... mie s-au răstignit și eu lumii*

ff. 109^v-110: *Care iaste cea după călugăreasca viețuire de sfințenia începătoriei și cum după bunătate să face*

ff. 110^{r-v}: *Pentru chipul închipuirii al îmbrăcăminteii ceii călugărești*

ff. 110-111^v: *Ce sint chipurile așazării sfințitei începătorii ceii bisericești*

ff. 112-112: *Așazământurile cele cu chip d<u>mnezeiesc*

ff. 112-113: *Pentru supunere și ascultare*

ff. 113-114: *Pentru ispitele cele în somn. Întrebare: În câte chipuri să face păcatul cel din scurgere, cel cu păcat? Și cel fără de păcat? Răspuns...*

ff. 114-114^v: *Precum să cade a lua milostenie cela ce liniștează*

Însemnări:

f. 1: cu cerneală neagră, încercări de condei în neogreacă cu litere chirilice;

f. 6^v: «Această carte a Sfânt<ului> Grigorie Sinaitul de la sfântul Munte este a mea eroschimonahul Isaie duhovnicul de la sfânta monastire Neamțului anul 1832 martie 21 (pecete cu negru de fum)».

ff. 55, 105: ștampilă violet: «Donația preot profesor Nicolae M. Popescu».

f. 114^v: «Sfârșit și lui Dumnezeu slavă». Ghedeon Rabulă, 1772, martie 31. Vai celor ce cetesc și nu fac. CC.N șt. B.

[Miscelaneu] « și al » <ului>

Ms. I 30, nr. inv. D. 32524/1963, sec. XVII-XVIII, 111 ff., 8 cm x14,5 cm. Filele sunt numerotate cu litere chirilice, cu cerneală neagră, în dreapta sus. Din motive tehnice, am numerotat din nou toate filele și prin urmare, descrierea se va face după această nouă paginație. Scris cu cerneală neagră pe hârtie, cu 13-15 rânduri pe pagină, frontispiciile și inițialele sunt cu cerneală roșie, verde și neagră. Ornamente: frontispicii: ff. 19, 45, 66; desene în peniță ff. 44^v, 62^v. Legătura este realizată din piele maro, cu tăblii de lemn. Pe copertele I și IV se află câte un medalion cu Răstignirea Mântuitorului Hristos, cu litere slavone. Provine din biblioteca pr. acad. Nic. M. Popescu. La filele 3, 5, 35, 72, 95 se află o ștampilă mov dreptunghiulară: *Donația Preot Profesor Nicolae M. Popescu*.

Miscelaneul aparține condeiului a trei copiiști, el conține predici funebre și câteva scrieri apocrife și populare (*Cântecul lui Adam, Darovania, Gromovnicul*). Prima parte a manuscrisului *Ertăciuni la oameni morți*⁹ a fost cea mai consistentă, dovadă că manuscrisul se deschide cu fila 248; de fapt, primele ar fi trebuit să fie ff. 241-247, care au fost legate greșit după f. 250 (după cum arată numerotarea și titlul cu roșu de la f. 248, care s-a imprimat pe versoul f. 247). Așadar, cea mai mare parte aparține a *Ertăciunilor* s-a pierdut. Ele sunt opera unui copist, presupus a fi bihorean, popa Pătru din Tinăud. Cel mai vechi manuscris cunoscut, realizat de acest preot prolific în activitatea sa de multiplicare a textelor, data până acum din anul 1673¹⁰. Cu manuscrisul din colecțiile Bibliotecii sinodale, preocuparea sa de copist ne apare acum ca fiind mai timpurie cu 5 ani, din 1668. Celelalte scri-

⁹ O analiză mai recentă a predicilor funebre la Ana DUMITRAN, *Poarta ceriului*, Ed. Altip, Alba Iulia, 2007. Autoarea transcrie mai multe astfel de texte din manuscrisul în discuție, I 30, dar și din alte culegeri aflate în Biblioteca Sfântului Sinod sau în alte depozite.

¹⁰ Pr. Gheorghe CIUHANDU, „Dieci și manuscrise vechi din Bihor”, în: *Tribuna*, 48-49 (1919), p. 10. Renumitul preot istoric Gh. Ciuhandu prezintă, în articolul amintit, 6 manuscrise realizate de popa Pătru între 1673-1685.

eri din miscelaneu par a fi ulterioare *Ertăciunilor*, deși hârtia este asemănătoare, iar grafia se poate încadra, cel puțin pentru a două jumătate a manuscrisului, la finalul sec. al XVII-lea.

Conținut

ff. 1- 10^v : *Ertăciuni la omul mort (cu filele amestecate)*

ff. 11-14^v: *Cântecul lui Adam*

ff. 15-18^v: *Cântecul D<o>mnului I<isu>s H<risto>s*

ff. 19- 30^v: *Cazanie la oameni morți* (condeiul altui copist)

ff. 31- 44^v: *Cazanie la oamenii moarți*

ff. 45- 55^v: *Cazanie la oameni morți și la co<co>nii mici morți*

ff. 56- 62^v: *Ertăciune la oam<eni> morți*

ff. 63-65: au fost albe și pe ele s-au adăugat diferite însemnări

ff. 65^{r-v}: fragmente de rugăciuni

ff. 66-88: *Gromovnicul lui Eraclie împărat scris care au fost mare filosof și ritor de au știut toate planitele ceriului, zodiile crângurile (crugurile) și stelele încă le-au fost numărând într-asta chip și au pus înainte aceste semne așa...* (are paginație veche proprie, paginile 1-50)

ff. 88^v-111^v: *Darovania învățatură pentru...* (paginația veche continuă de la 51 la 94, textul se oprește aici).

La final sunt alte două file desprinse de corpul manuscrisului, nenumerotate. Ele conțin un fragment dintr-o predică *la oameni morți*;

Însemnări:

- coperta 2: «Mândru<l> Solomon țar el așa grăiaște că viața noastră dintr-această lume tare terecătoare și nestătătoare»;

«Scris-am popa Pavel din Ho... la anul 1873... 28 zile»;

- f. 18^v: «Scris-am eu popa Pătru de în Tinăud, leat ot roj<destva> H<risto>va 1668»;

- f. 63: «Scris-am popa Todor Barașeni aprilie întâia zi 1778»;

«Dat-am... Tiodoru...1779»;

- f. 63^v: «Scris-am eu Mihail Popovici învățătorul în Capălna april 22»; tot aici sunt și alte încercări de condei: « Carol...»; la fel pe fila 64.

- f. 64^v: «Pace și s<ă> n<ă> <t><a> te de la I <isu>s sfinți<i> tale popa Ionu... dumatăle că m-au dat și mi<e> Domnezeu on (sic) proncu... și spis-am eu popa Doru delo Puia(na?) dne 25 1752»;

- f. 66: «poturopopu de....»;

- coperta III: «Această carte o au dat Gheorghie Popovici în mâna lui popa Ioan ca să fie lui pomană fiind la ceasul morții. Scris-am cu popa Ivan din Lupoe... iunie 13, 1790?».

Summary: The Catalogue of the Romanian Manuscripts in the Holy Synod Library (II)

The manuscripts we are here describing continue the series of the ones that contain philokalic, hesychast texts, Romanian monks becoming more interested in them from the second half of the 18th century onwards. They were translated in Romanian monasteries and disseminated through numerous copies, whose folios show marks of heavy wear. Unfortunately, these works are not mentioned by the historians of old Romanian literature, maybe because every reference to mysticism was forbidden during the almost 50 years of communism in Romania.

Among these works, there are a few anthologies and miscellanies. First, we mention "The Lilies of the Field" (ms. II 186), an anthology of texts with various patristic advice for monks, small excerpts from the lives of the saints, many from Pecerska and from Russia, which shows that the compiler was familiar with the Slavic monastic area. The realization of the florilegium was attributed to Saint Paisie Velicicovschi, so this is not an original work of his. It seems that the first Romanian translation of the anthology was done in 1769 at the Dragomirna monastery. The work was much in demand in the Romanian monastic environment. The Romanian Academy Library holds 20 copies of the work, and the Holy Synod Library has 3 copies. Our manuscript has belonged to the Țigănești monastery, near Bucharest and was held for a while by the library of the Romanian skete Prodromu at Mount Athos, from where it was brought back to Romania by the hieromonk Daniil Sandu Tudor, the one who would become the soul of the hesychast renewal movement *The Burning Bush* at Antim monastery (the first half of the 20th century).

Another important work with an intense circulation in our territory, also not mentioned in Romanian literature history, is the "Hieropolitical ethics", an anthology dedicated mostly to youngsters *for their improvement and progress*. Its author is unknown, but the work was printed at Kiev in 1712 and judging from this Slavic printed book, it seems the first who translated it in Romanian, in the year 1747, was archimandrite Ghenadie, former abbot of Cozia. Our manuscript is bound together with "The Flower of the Gifts", the famous anthology compiled by an Italian author in the 14th century from biblical fragments, lives of saints, cogitations by authors from the Antiquity etc. The Holy Hierarch Martyr Antim Ivireanul [Anthemius of Iberia] was the one who translated it into Romanian and published in 1700 at Snagov. Also from the library of the hieromonk Daniil Sandu Tudor come two more anthologies (miscellanies) of hesychast texts, the manuscripts II 178 and II 17. Although transcribed in Romania, they seem to have been brought from Mount Athos by their last owner, who had traveled there seeking guidance for the practice of the Jesus Prayer. One of the oldest Romanian manuscript in the Holy Synod Library is a volume copied in 1772 (ms. II 188) comprising works by St. Gregory the Sinaite, the teacher who was much sought for his precise directions concerning the Jesus Prayer or the Prayer of the Mind (Heart). It comes from the library of the priest academician Nicolae M. Popescu, the one who enriched by thousands of rarities the collections of the Holy Synod Library. The manuscripts collated under a single shelf mark, II 93, reveal details about the activity of a prolific copyist from Wallachia, the hieromonk

Ioachim schevofilax from Bistrița monastery (Vâlcea county) who also wrote an original foreword to the "Hieropolitical ethics", a work copied after an older manuscript that he probably found in the monastery. We sadly acknowledge the fact that neither the treatises of Old Romanian literature history, nor the specialized dictionaries printed before 2018 mention any detail regarding these works which exist by the tens of copies in our country, and the authors of the translations or the copyists are not mentioned either, despite the fact that the work of these scholars of the hesychast current, initiated by St. Vasile from Poiana Mărului and St. Paisie from Neamț, besides its spiritual impact, influenced decisively the development of the Romanian language and literature.